

Дмитро Веденєєв

доктор історичних наук, професор,

провідний науковий співробітник

науково-дослідного центру воєнної історії,

Національний університет оборони України

імені Івана Черняхівського (Київ, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8929-9875>

СВІТ ЗМІНЮЄТЬСЯ, І СПЕЦСЛУЖБИ РАЗОМ З НИМ

Рецензія на видання: Паливода В. О. Діяльність спеціальних служб іноземних держав у мінливому світі: збірник статей та аналітичні матеріали. К.: НІСД, 2020. 336 с.

Вітчизняному науково-публікаторському простору, на жаль, традиційно бракує змістовної та професійно витриманої наукової і науково-популярної літератури щодо особливостей творення та оперативної діяльності розвідувальних та контррозвідувальних служб, у тому числі — провідних зарубіжних держав та країн — геополітичних сусідів України.

Тим більш прикметним й корисним став вихід друком під егідою провідного «мозкового центру» країни — Національного інституту стратегічних досліджень (НІСД), науково-публіцистичного збірника «Діяльність спеціальних служб іноземних держав у мінливому світі». Книга, орієнтована на широке коло читачів, включає аналітичні матеріали та публіцистичні статті, в яких на основі відкритих джерел висвітлюються питання трансформації та діяльності розвідувальних та

контррозвідувальних органів різних країн світу.

Автор видання, головний консультант відділу нових викликів Центру зовнішньополітичних досліджень Національного інституту стратегічних досліджень, полковник у відставці Володимир Паливода у професійному середовищі відомий численними науковими, аналітичними та науково-популярними працями з питань історії та сучасної діяльності структур розвідки та контррозвідки, сил спеціальних операцій (ССО) широкого кола іноземних держав (включаючи посткомуністичні й пострадянські), реформування їх функцій та оперативної роботи принагідно до динамічних воєнно-політичних процесів на планеті.

Високий змістовно-кваліфікаційний рівень публікацій автора багато у чому обумовлений неабияким особистим оперативно-службовим досвідом автора. Випускник історич-

ного факультету Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка (1983), В. Паливода починав військову службу командиром мотострілецького взводу й заступником командира роти у Закавказькому військовому окрузі. З 1987 до 2011 р. — в органах державної безпеки, Служби безпеки України. Тривалий час працював у зовнішній розвідці, дійшовши до посади заступника начальника відділу Управління політичної розвідки Головного управління розвідки СБ України, перебував у довготривалому закордонному відрядженні. Очолював спеціальну кафедру та навчально-методичний відділ Національної академії СБУ, був помічником її ректора (з міжнародних зв'язків).

Вміщені у збірнику статті можна згрупувати у кілька основних сюжетних блоків. Низка матеріалів носить теоретико-аналітичну спрямованість, зосереджується на нових реаліях розвідувальної діяльності у XXI столітті, значенні спецслужб як знаряддя геополітики, особливостях новітніх методів агентурно-оперативної діяльності, інтеграційних процесах у роботі спецслужб країн ЄС (передовсім — на антитерористичному напрямку) тощо.

Автор, тривалий час поглиблено вивчаючи силовий блок Республіки Польща (РП), чимало матеріалів присвятив саме цьому сусіду України. Висвітлюються державна стратегія та зміст кількох етапів реформування

польських спецслужб, їх адаптація до вимог членства у Північноатлантичному альянсі, творення національних сил спецоперацій, функціонування військової контррозвідки РП, кадрова політика та керівні персоналії в спецслужбах, виокремлюється повчальний досвід та прорахунки наших партнерів, які доцільно врахувати Україні.

Чимало статей стосуються активізації діяльності спецслужб Російської Федерації в Криму і на Донбасі, їх операціям у Центральній та Східній Європі, ролі Служби зовнішньої розвідки РФ як інструменту непублічної дипломатії Кремля.

Увагу автора пригорнули «провідні стовпи» блоку НАТО: нова стратегія та трансформаційні процеси у розгалуженому розвідувальному співтоваристві США, зміни у роботі та перспективи опісля «Брекзиту» для спецслужб Великої Британії, кадрова політика спецслужб в ФРН, геополітичні пріоритети національної розвідувальної організації Туреччини.

По суті, ексклюзивними для української спеціальної науки є статті щодо побудови та роботи маловідомих ще нам спецслужб та ССО посткомуністичних країн: розвідслужб Білорусі, Естонії, Киргизії, Литви, Молдови, Румунії, Словаччини, Чехії.

Матеріали книги просякнуті магістральною думкою автора, яку важливо брати до уваги усім фахівцям сектору безпеки і оборони — глибин-

ні зміни у глобальному безпековому середовищі продукують нові виклики і небезпеки (у тому числі — нового концептуального походження, неконвенційного, асиметричного характеру, пов'язаного із високотехнологічними змінами соціальної реальності й створенням штучних спільнот із завданими деструктивними властивостями), що вимагає від спеціальних служб ґрунтовних змін у формах і методах діяльності.

Своєчасними виступають авторські міркування про те, що кожна держава, яка намагається зберегти достатню дециду суверенітету, повинна підходити до розбудови й модернізації національної розвідувально-безпекової системи з врахуванням

особливостей свого історичного розвитку, специфіки політичної системи, органічної для даного народу (суспільства), їх цивілізаційного кола, тверезого бачення динамічних змін на міжнародній арені та ситуації всередині держави.

Безперечно, авторські нариси й статті, розлогий інформаційно-аналітичний матеріал (результат тривалого моніторингу й осмислення зарубіжних джерел та спеціальної літератури) стануться у пригоді спеціалістам оборонного відомства та ССО, правоохоронних органів спеціального призначення, науково-педагогічному складу, курсантам і слухачам профільних вищих закладів освіти.

Dmytro Viedienieiev

*Doctor of Historical Sciences, Professor,
leading researcher of research center
of military history,*

*The National Defence University of Ukraine
named after Ivan Cherniakhovskyi
(Kyiv, Ukraine)*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8929-9875>

THE WORLD IS CHANGING, AND SPECIAL SERVICES TOGETHER WITH IT

Review of the publication: Palyvoda V. O. Activities of special services of foreign countries in a changing world: a collection of articles and analytical materials. K.: NISD, 2020. 336 p.